

BOSHLANG'ICH SINIF INGLIZ TILI DARSLARIDA INTERAKTIV METODLARNING SAMARADORLIGI

Muallif: Sobirova Intizor

Navoiy shahar 15-IDUM

ingliz tili fani o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf (4-sinf) o'quvchilariga ingliz tili fanini o'qitishda interaktiv metodlar va zamonaviy AKT vositalarini qo'llashning samaradorligi viloyat miqyosida o'tkazilgan ochiq dars seminari misolida tahlil qilinadi. Maqolada "Revision" (Takrorlash) mavzusi doirasida tashkil etilgan "Places", "Food Recipes", "Numbers" va "Jobs" yo'nalishlaridagi 4 ta asosiy interaktiv shart va ularning o'quvchilarning mantiqiy fikrlash, yozma va og'zaki nutq hamda raqamli savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirishdagi pedagogik ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, ingliz tili, Revision, ochiq dars, interaktiv metodlar, AKT, ta'limiy o'yinlar, integratsiya.

1. KIRISH

O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida xorijiy tillarni, xususan ingliz tilini o'qitish sifatini yangi bosqichga olib chiqish dars jarayonlarini ilg'or metodikalar asosida tashkil etishni talab etadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari, ularning atrofdagi olamni o'yinlar, ko'rgazmali qurollar va amaliy harakatlar orqali idrok etishi ingliz tili o'qituvchisidan doimiy izlanish va dars strukturasi dinamik tarzda qurishni taqozo etadi.

Navoiy shahar 15-IDUM da 15.05.2026 yil "Variativ sinflarda ilg'or texnologiyalarni foydalanish orqali ta'lim sifatini oshirish" mavzusida o'tkazilgan viloyat seminarida "Ustoz-shogird" an'anasiga asosan 4-"A" sinfda ingliz tili fani ustozlari Shabonova Dildora hamda Sobirova Intizor "Revision in covered topics" mavzusida ochiq dars bellashuv asosida o'tkazildi. 4-sinf o'quvchilari uchun o'tilgan mavzularni mustahkamlovchi "Revision" darslari shunchaki quruq yodlash yoki mexanik mashqlardan iborat bo'lmasligi kerak. Aksincha, bolalar orttirgan bilimlarini hayotiy va qiziqarli vaziyatlarda qo'llay olishlari muhim.

Ushbu maqolaning maqsadi — viloyat miqyosida o'tkazilgan ochiq dars seminari materiallari asosida, 4-sinf ingliz tili darslarida takrorlash mavzularini interaktiv va integratsiyalashgan shartlar orqali tashkil etishning metodik tizimini ko'rsatib berishdan iborat.

2. METODOLOGIYA VA DARSNING TASHKILY TUZILISHI

Viloyat seminarida namoyish etilgan ochiq dars zamonaviy Communicative Language Teaching (CLT) — Kommunikativ til o'qitish metodikasi hamda Student-Centered Approach — O'quvchiga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari asosida loyihalashtirildi.

Darsning asosiy maqsadi o'quvchilarning yil davomida olgan bilimlarini tizimlashtirish, guruhlarda ishlash qobiliyatini va fanlararo integratsiyani kuchaytirishdan iborat bo'ldi. Dars boshida o'quvchilar 3 guruhga bo'lindilar. 1-guruh "Smart Generation", 2-guruh "Future Leaders", 3-guruh "Bright Stars" deb nomlandi. Dars davomida o'quvchilar o'tilgan leksik va grammatik mavzularni qamrab olgan 4 ta maxsus shart (activity) bo'yicha o'z bilim va mahoratlarini namoyish etishdi.

3. DARSDAGI 4 TA ASOSIY SHARTNING METODIK TAHLILI

1-shart: "Places" (Joylar) mavzusida "Definitions" o'yini

Darsning birinchi sharti o'quvchilarning lug'at boyligi va mantiqiy fikrlashini sinashga qaratildi. Bunda o'qituvchi tomonidan muayyan joylar (masalan: school, hospital, supermarket, park, cinema, library) ingliz tilida ta'riflab (definition shaklida) berildi. O'quvchilar esa ushbu ta'riflarni diqqat bilan tinglab, qaysi joy haqida gap ketayotganini topishdi. Misol uchun: "It is a place where we can read books and borrow them." (Library) yoki "It is a place where doctors and nurses help sick people." (Hospital).

Pedagogik natija: Bu shart o'quvchilarda "Listening Comprehension" (Tinglab tushunish) ko'nikmasini yuksaltirdi. Bolalar so'zlarni shunchaki tarjimai bilan emas, balki ingliz tilidagi kontekstual ma'nosi orqali tushunishni mashq qildilar. Bu ularning nutqiy reaksiyasini tezlashtirishga xizmat qildi.

2-shart: "Food" (Taomlar) mavzusida "Writing a Recipe" (Retsept yozish) mashqi

Ikkinchi shart o'quvchilarning yozma nutq ko'nikmalarini (Writing skills) rivojlantirishga yo'naltirildi. Daskada va tarqatma materiallarda turli sevimli taomlar va pishiriqlar (masalan: pizza, fruit salad, sandwich) rasmlari namoyish etildi. Guruhlar berilgan rasmlarga qarab, ushbu taomlarni tayyorlash uchun zarur bo'lgan masalliq va qisqa ketma-ketlikni ingliz tilida yozib berishlari kerak edi.

Metodik tahlil: O'quvchilar "First, take some bread...", "Then, add some tomatoes..." kabi bog'lovchi so'zlar hamda oziq-ovqat leksikasidan unumli foydalanishdi.

Pedagogik natija: Mazkur faoliyat o'quvchilarning ijodiy fikrlashini faollashtirdi. Rasm orqali vizualizatsiya qilingan topshiriq bolalarga til birliklarini yozma shaklda to'g'ri shakllantirishga yordam berdi.

3-shart: "Numbers" (Raqamlar) mavzusida mehmondagi o'qituvchilar bilan hamkorlik

Ushbu shart seminar ishtirokchilari, ya'ni viloyatdan kelgan kuzatuvchi o'qituvchilar bilan o'zaro hamkorlikda tashkil etilgani sababli darsning eng qiziqarli va kutilmagan bosqichiga aylandi. "Numbers" (Raqamlar va matematik amallar) mavzusi doirasida o'quvchilar va seminarga kelgan ustozlar birgalikda turli interaktiv topshiriqlarni bajarishdi. Kuzatuvchi o'qituvchilar o'quvchilarga ingliz tilida matematik misollar va raqamli jumboqlarni aytishdi, o'quvchilar esa ularni tezkorlik bilan yechib, ingliz tilida javob berishdi.

Pedagogik natija: Bu shart darsda fanning hayotiyiligini va ingliz tili bilan matematika fanlararo integratsiyasini yaqqol ko'rsatdi. Eng muhimi, begona o'qituvchilar bilan muloqotga kirishish orqali o'quvchilarda psixologik to'siq (language barrier) yo'qoldi, ularning o'z kuchiga bo'lgan ishonchi ortdi.

4-shart: "Jobs" (Kasblar) mavzusida E-board (Elektron doska) mashqlari

Darsning yakuniy shartida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) unumli foydalanildi. "Jobs" (Kasblar) mavzusi bo'yicha elektron doskada (E-board) interaktiv o'yinli mashqlar (masalan, Wordwall yoki LearningApps platformalarida tayyorlangan moslashtirish, test va krossvordlar) namoyish etildi. O'quvchilar elektron doskaga chiqib, kasblar va ularga tegishli jihozlarni (masalan: teacher - book, doctor - stethoscope, firefighter - fire engine) bir-biriga moslashtirishdi va interaktiv tarzda mashqlarni bajarishdi.

Pedagogik natija: Raqamli texnologiyalar darsga bo'lgan qiziqishni maksimal darajaga ko'tardi. Elektron doskada ishlash o'quvchilarning raqamli savodxonligini oshirish bilan birga, vizual va sensor xotirani mustahkamladi, darsning yakuniy qismini yuqori kayfiyatda yakunlashga xizmat qildi.

4. NATIJALAR VA SEMINAR ISHTIROKCHILARINING TAQRIZLARI

Ochiq dars yakunida viloyat seminarining ishtirokchilari va metodistlar tomonidan darsning metodik tahlili amalga oshirildi. Bildirilgan fikrlarga ko'ra, dars quyidagi yutuqlari bilan ajralib turdi:

Metodik rang-baranglik: To'rtta shartning har biri til o'rganishning turli aspektlarini (Tinglash, Yozish, Matematik muloqot va AKT bilan ishlash) qamrab olgani darsning kompleksli bo'lishini ta'minladi.

O'quvchilar faolligi: Dars davomida passiv o'tirgan o'quvchi bo'lmadi. Guruhlararo sog'lom raqobat va o'yin elementlari bolalarning ichki motivatsiyasini uyg'otdi.

Innovatsion yondashuv: Mehmon o'qituvchilarning dars jarayoniga (3-shartda) jalb qilinishi va elektron doska imkoniyatlaridan to'g'ri foydalanilishi seminarida yangicha pedagogik tajriba sifatida e'tirof etildi.

5. XULOSA VA TAVSIYALAR

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda xorijiy tillarni o'qitish samaradorligini oshirish darslarning qanchalik interaktiv va qiziqarli tashkil etilishiga bog'liq. 4-sinf ingliz tili darslarida "Revision" (Takrorlash) mavzusini yuqorida keltirilgan "Definitions", "Recipe writing", "Interactive numbers" va "E-board exercises" kabi 4 ta tizimli shart asosida o'tilishi o'quvchilarning fanga bo'lgan muhabbatini oshiradi va olingan bilimlarning mustahkam poydevor bo'lib shakllanishini ta'minlaydi.

Viloyat miqyosidagi ushbu seminar tajribasi ko'rsatganidek, dars jarayoniga innovatsion metodlarni olib kirish, o'quvchilarni erkin muloqotga o'rgatish bugungi kun o'qituvchisining bosh vazifasidir. Mazkur ochiq dars ishlanmasi va undagi 4 ta shart modelini boshlang'ich sinf ingliz tili o'qituvchilari amaliyotida keng qo'llash tavsiya etiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi dasturlari va metodik tavsiyalari.

Harmer J. "The Practice of English Language Teaching". - London, 2015.

Larsen-Freeman D. "Techniques and Principles in Language Teaching". - Oxford University Press, 2011.

